

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ

TIBBİ BECERİ LABORATUARI UYGULAMA REHBERİ

I.SINIF

2019-2020 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI

ADI-SOYADI:

FAKÜLTE NUMARASI:

**2019-2020 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI I.SINIF TIBBİ BECERİ
LABORATUARI PROGRAMI**

1- EL YIKAMA VE STERİL ELDİVEN GİYME-ÇIKARMA BECERİSİ

1.1 EL YIKAMA BECERİSİ

1.2 STERİL ELDİVEN GİYME VE ÇIKARMA BECERİSİ

2- SERUM TAKMA VE KAN ALMA BECERİSİ

2.1 SERUM TAKMA BECERİSİ

2.2 KAN ALMA BECERİSİ

2.2.1 VENÖZ KAN ALMA BECERİSİ

2.2.2 PARMAKUCU (KAPİLLER) KAN ALMA BECERİSİ

3- ENJEKSİYON UYGULAMA BECERİSİ

3.1 SUBKUTAN ENJEKSİYON UYGULAMA BECERİSİ

3.2 INTRAMUSKULER ENJEKSİYON UYGULAMA BECERİSİ

4- YARA BAKIMI BECERİSİ

EK BİLGİ: Model üzerinde yapılan uygulamalarda hekim-hasta ilişkisi göz önüne alınmamıştır. Ancak klinikte bu uygulamalar sırasında mutlaka hekimin kendini hastaya tanıtmayı ve yapılacak uygulamayı hastaya anlatarak hastanın izninin alınması gerekir.

1- EL YIKAMA VE STERİL ELDİVEN GİYME-ÇIKARMA BECERİSİ

1.1 EL YIKAMA BECERİSİ

AMAÇ: Bu oturumunun sonunda I.sınıf öğrencileri klinik uygulama öncesinde el temizliğinin basamaklarını sayabilecek ve uygulayabilecektir.

ARAÇ-GEREÇ: Lavabo, kağıt havlu, sıvı temizleyici, çöp kutusu

• 1.Musluğun açılması ve ellerin tamamının su ile ıslatılması
• 2.2-3 ml sıvı sabun veya dezenfektan maddenin avuç içine alınması ve su ile köpürtülmesi
• 3.En az 15-20 saniye, köpükle ellerin tüm yüzeylerinin kuvvetlice ovulması
• 4.Parmakların iç içe geçirilip ovalanması
• 5.Sağ avuç sol el sırtının,sol avuç sağ el sırtının üzerinde ovalanması
• 6.Parmak sırtlarının diğer elin avuç içinde ovularak temizlenmesi
• 7.Her iki elin baş parmağının diğer el ile ovalanması
• 8.Parmak uçları ve tırnakların avuç içinde ovalanması
• 9.El bileklerinin yıkanması
• 9.Ellerin bol su ile durulanması
• 10.Tek kullanımlık havlunun alınması
• 11.Ellerin tümüyle kurulanması
• 12.Musluğun havlu ile tutularak deriyle temas edilmeden kapatılması
• 13.Kullanılmış havlunun el değdirilmeden çöpe atılması

Ek Bilgi: El temizliği hastane enfeksiyonlarının önlenmesinde en etkili yöntemdir. Etkili bir el yıkama süresi 40-60 saniye olmalıdır. Her bir hasta ile temas öncesinde yıkanması gerekir. Bu amaçla günümüzde, alkol içerikli el antiseptikleri hem etkili, hem de deri için daha az tahriş edici olarak güvenle kullanılmaktadır.

TARİH:

UYGULADI

UYGULAMADI

ÖĞRETİM ÜYESİ ADI-SOYADI:

İMZA:

1.2 STERİL ELDİVEN GİYME VE ÇIKARMA BECERİSİ

AMAÇ: Bu oturumun sonunda I.sınıf öğrencileri klinik uygulama öncesinde steril eldiven giyme ve çıkarma yönteminin basamaklarını sayabilecek ve uygulayabilecektir.

ARAÇ-GEREÇ: Elin büyüklüğüne uygun steril eldiven paketi

EK BİLGİ:

Eldiven Çeşitleri ve Kullanıldığı Yerler

Naylon eldiven: İnce, sıklıkla yarı şeffaf naylondan yapılmışlardır. Zorlanma olmayan işlerde, ellerin temiz kalması için kullanılırlar. Eldiven ele tam oturmadığı için, ince ilerin yapılmasına olanak vermez. Daha çok gıda sektöründe bulaşın engellenmesi için kullanılırlar.

Muayene Eldiveni: Lateksten yapılmıştır. Tek bir boyu vardır ve steril olmayan, çoklu ambalajlarda kullanıma sunulur. Ele iyi oturduğu için, mesleğimizde pek çok amaçla kullanılır. Her iki çifti birbirinden farksızdır.

Cerrahi Eldiven (Steril Eldiven): Muayene eldiveni gibi lateksten yapılmıştır. Ancak ele daha iyi uyması için başparmak biraz içeri doğru kaydırılmıştır. Bu nedenle sağ ve sol tekleri vardır. Yine ele tam uyumu için çeşitli boyutları vardır. Boyutları 7'den başlayarak, yarım numara artarak, 8 ½'ye dek genişler. İçi steril, bir çiftlik ambalajlarda bulunur.

GIYİLMESİ	
1. Ellerin yıkanması ve kurulanması	
2. Steril eldiven paketinin açılması	
3. Paketteki eldivenlerin bilek kısmını eldiven giyecek kişiye çevrilmesi	
4. Bir el ile aktif elin eldiveninin kıvrılmış bilek kısmından tutulması	
5. Aktif elin parmaklarının içeriye kaydırılması ve kıvrık olan ucun çekilerek elin yerleştirilmesi	
6. Aktif elin 2, 3, 4 ve 5. parmakları ile diğer eldivenin kıvrık kısmının altından tutulması	
7. Diğer elin yerleştirilmesi	
8. Eldivenlerin oturtulması	
ÇIKARILMASI	
9. Eldiven çıkartılırken, bir el ile diğer elin eldivenin avuç içinden tutulması	
10. Tutulan eldivenin çıkarılarak eldivenli elin avuç içine alınması	
11. Eldivenli elin bileğinin iç kısmından ters çevirerek çıkarılması ve eldivenin atılması	

TARİH:

UYGULADI

UYGULAMADI

ÖĞRETİM ÜYESİ ADI-SOYADI:

İMZA:

2- SERUM TAKMA VE KAN ALMA BECERİSİ

2.1. SERUM TAKMA BECERİSİ

AMAÇ: Bu oturumun sonunda I.sınıf öğrencileri serum takma işleminin basamaklarını sayabilecek ve model üzerinde uygulayabilecektir.

- 1) **ARAÇ – GEREÇ:** Serum ve serum seti, kateter (intraket), steril olmayan eldiven, flaster, makas, antiseptik solüsyon(klorheksidin-%70'lik alkol gibi), pamuk tampon, tedavi tepsi, tıbbi atık kutusu,turnike

1. Malzemelerin kontrolü (sterilitesi, son kullanma tarihi, tortu oluşumu, vb)	
2. Ellerin yıkanması ve kurulanması	
3.Hastaya yapacağımız işlem hakkında bilgi verilmesi	
4. Sıvı setinin paketinin açılması	
5. Solüsyon şişesinin plastik disk kapağının çıkarılması ve diskin altındaki lastik tıpanın kontamine edilmemesi (Torba şeklindeki solüsyonlarda set giriş kapağının kıvrılarak koparılması)	
6. Sıvı setinin solüsyon şişesine girecek uçtaki kapağın çıkarılması (kapağın altındaki kısmı kontamine etmeden)	
7. Uç kısmı kontamine etmeden şişenin lastik tıpasının tam ortasındaki çukurdan hızlıca şişenin içine doğru itilmesi ya da torbanın set giriş yerinden sıkıca tutularak ve kıvrılarak içine doğru itilmesi	
8. Solüsyonlar plastik torbalarda ise ağızlarındaki plastik bölümün kıvrılarak açılması	
9. Sıvının akış ayarlayıcı makara veya metal kıskaçın kapatılması	
10. İntravenöz solüsyonun ters çevrilerek sıvı askısına asılması	
11. Sıvı setinin havalandırma kapağının açılması	
12. Sıvı setinin damlalığının baş parmak ve işaret parmağı arasında sıkılıp gevşetilerek yarısına kadar solüsyon ile doldurulması	
13. Sıvı setinin iğne ya da katetere bağlanacak kısmının koruyucusunun çıkarılması	
14. Koruyucu kısmı kontamine etmeden böbrek küvet içine doğru yüksekte tutulması	
15. Sıvı setinin sıvı ayarlayıcı makara ya da metal kıskaçın açılması	
16. Sıvı setinin içinden serum geçirilerek havanın çıkarılması	
17. Sıvı setinde hava kalmayınca setin sıvı ayarlayıcı makara ya da metal kıskaçın kapatılması	
18. Sıvı setinin iğne ya da katetere bağlanacak kısmının koruyucusunun takılması	
19. Sıvı setinin uç kısmının hastaya takılınca kadar sıvı askısına asılması	
20. Kateteri tespit etmek için kullanılacak flasterlerin hazırlanması ve kolayca uzanılacak bir yere bırakılması	
21. Flasterlerin birinin üzerine günün tarihi ve saatinin yazılması	
22. Kullanılacak uygun venin belirlenmesi	
23. Belirlenen bölgenin altına tedavi muşambasının konulması	
24. Kateter paketinin açılması	
25. Eldiven giyilmesi	
26.Turnikenin arteryel akımı önlemeyecek sıklıkta, venin 10-15 cm yukarisından tek halkalı fiyongun şeklinde bağlanması (fiyongun uçları yukarı bakacak tarzda)	
27. Kateter yerleştirilecek bölge belirlendikten sonra, cilt antiseptik solüsyonla dairesel	

olarak temizlenmelidir. Dairenin merkezine tekrar dönülmemeli ve sürülen antiseptiğin kurumaması beklenmelidir. Antisepsi işleminden sonra cilt tekrar palpe edilmemelidir.	
28. Kateterin ele alınıp koruyucu kısmının çıkarılması	
29. Kateteri tutmayan elin baş parmağı ile derinin damara girilecek alanın biraz altından aşağı doğru çekilerek gerdirilmesi ve diğer parmaklar ile ekstremitenin kavranması	
30. Kateterin açık ağzı yukarı bakacak şekilde, girilecek venin 1 cm altından, önce vene paralel olarak 30-45 derecelik açı ile vene girilmesi (vene girildiğinde kateterin arka kısmından kan gelir)	
31. Kateterin ven boyunca 0.6 cm ilerletilmesi ve plastik olan dıştaki kısmın ven boyunca sonuna kadar itilmesi	
32. Turnikenin çözülmesi	
33. Kateter uygulanan venin üst kısmından kateteri tutmayan elin baş parmağı ile bastırılarak aynı anda el ile kateterin içteki metal iğne kısmının çekilmesi	
34. Vene baskı yapan eli oynatmadan onunda yardımı ile setin koruyucu kısmının çıkarılması	
35. Kateterin bağlantı ucuna setin ucunun yerleştirilmesi ve baskı yapan eli kaldırarak onunda yardımı ile bağlantının sağlanlaştırılması	
36. Sıvı setinin akış ayarlayıcı makara ya da metal kıskaçının açılması ve birkaç dakika için solüsyonun hızlı gönderilmesi	
37. Herhangi bir komplikasyon gelişmedi ise (vende şişme, infiltrasyon) akış hızının ayarlanması (akış sağlanmadığında işlem tekrarlanır)	
38. Kateterin flaster ile tespiti	
39. Eldivenlerin çıkarılmadan kullanılan malzemelerin uygun atık kutulara atılıp ellerin yıkanması	
40. Gönderilecek sıvının akış hızının bir dakikada gönderilecek damla sayısına ulaşıncaya kadar makaranın ya da metal kıskaçın ayarlanması, gönderilecek sıvının üzerine hasta adı,soyadı,başlangış saati,veriliş süresi ve hazırlayan kişinin adı-soyadı yazılır	
41. Yapılan işlemin kaydedilmesi	
42. Eldivenler çıkarılmadan kullanılan araç-gerecin tıbbi atık torbasına atılması	
43. Ellerin yıkanması	

TARİH:

UYGULADI

UYGULAMADI

ÖĞRETİM ÜYESİ ADI-SOYADI:

İMZA:

2.2. KAN ALMA BECERİSİ

2.2.1 VENÖZ KAN ALMA BECERİSİ

AMAÇ: Bu oturumun sonunda I.sınıf öğrencileri venöz kan alma işleminin basamaklarını sayabilecek ve model üzerinde uygulayabilecektir.

ARAÇ – GEREÇ: Tedavi tepsisi, tedavi muşambası, tek kullanımlık eldiven, turnike, antiseptik madde (klorheksidin-%70'lik alkol gibi), pamuk tampon, enjektör, tüp

1. Ellerin yıkanması ve kurulanması	
2. Malzemelerin sterilite yönünden kontrol edilmesi, tedavi tepsisinin hazırlanması	
3. Kan alınacak uygun venin belirlenmeli, hastanın kolunda bir sağlık problemi olup olmadığı sorgulanmalıdır. *Periferik kan almada en çok kol venleri kullanılır (antekübital ven,median kübital ven,sefalik ven ve bazilik ven)	
4. Tek kullanımlık eldivenin giyilmesi	
5. Turnikenin arteriyel kan akımını engellemeyecek şekilde kan alınacak venin 10-15 cm yukarisından tek halkalı fiyonk şeklinde bağlanmalı ve 1 dakikadan fazla uygulanmamalıdır.	
6. Antiseptik madde içeren tampon ile vene girilecek bölgenin dairesel ya da aşağıdan yukarıya doğru silinmesi	
7. Enjektörün sterilitesine dikkat edilerek açılması	
8. Pasif el ile kolun desteklenip baş parmakla vene girilecek bölgenin altından cildi aşağı doğru çekerek gerdirilmesi	
9. Enjektörü iğnenin ucu yukarı bakacak şekilde, vene girilecek bölgenin 1 cm altından, önce vene paralel olarak 30 derecelik açı ile, cilde girdikten sonra 15 derecelik açı ile vende iğnenin ilerletilmesi	
10. Aktif eli oynatmadan kolu kavrayan pasif eli serbest bırakıp pistonu geri çekerek kan gelip gelmediğinin kontrol edilmesi	
11. Enjektöre kan gelmezse iğneyi damar yönünde ilerletme (eğer damar duvarı delinirse enjektörün geri çekilmesi ve yeni bir enjektörle farklı bir noktadan tekrar girilmesi)	
12. Damara girildikten hemen sonra pasif el ile turnikenin çözülmesi	
13. Pasif el ile iğnenin giriş noktasına tamponun hafifçe bastırılması, aktif el ile enjektörün giriş açısıyla geri çekilmesi	
14. Kan alınan bölgenin tamponla bastırılması ve kalp hizasından yukarıda tutulması.	
15. Enjektördeki kanın tüplere uygun bir şekilde boşaltılması (tüp içindeki katkı maddesine göre kırmızı,mor,mavi,siyah)	
16. Kullanılan iğnenin koruyucu kapağının kapatılmadan sarı atık kutusuna atılması enjektörün tedavi tepsisine bırakılması	
17. Eldivenler çıkarılmadan kullanılan araç-gerecin tıbbi atık torbasına atılması	
18. Ellerin yıkanması	

TARİH:

UYGULADI

UYGULAMADI

ÖĞRETİM ÜYESİ ADI-SOYADI:

İMZA:

2.2.2 PARMAK UCU (KAPİLLER) KAN ALMA BECERİSİ

AMAÇ: Bu oturumun sonunda I.sınıf öğrencileri parmak ucu (kapiller) kan alma işleminin basamaklarını sayabilecek ve uygulayabilecektir.

ARAÇ – GEREÇ: Tedavi tepsi, tedavi muşambası, steril eldiven, antiseptik madde (klorheksidin-%70'lik alkol gibi) lanset, pamuk tampon, hemotokrit tüpü

1. Ellerin yıkanması ve kurulanması	
2. Malzemelerin sterilite yönünden kontrol edilmesi ve tedavi tepsinin hazırlanması	
3. Hekimin hastaya kendini tanıtmaması	
4. İşlemin hastaya açıklanması ve onay alınması	
5. Tek kullanımlık eldivenin giyilmesi	
6. Delinecek bölgenin antiseptik madde (klorheksidin-%70'lik alkol gibi) ile silinmesi, kurummasının beklenmesi	
7. Pasif el ile delme alanı çevresinden yavaşça sıkıştırılarak hafifçe basınç uygulanması, delme alanına dokunulmaması	
8. Aktif el ile steril lansetin deriye 90 derecelik açıyla tutulması ve tek bir hareketle delinmesi	
9. İlk kan damlasının steril gaz tamponla silinmesi	
10. İkinci kan damlasının hemotokrit tüpü üzerinde belirtilen seviyeye kadar akışının sağlanması	
11. Steril tamponla delme alanına basınç uygulanması	
12. Eldivenler çıkarılmadan kullanılan araç-gerecin tıbbi atık torbasına atılması	
13. Ellerin yıkanması	

TARİH:

UYGULADI

UYGULAMADI

ÖĞRETİM ÜYESİ ADI-SOYADI:

İMZA:

3. ENJEKSİYON UYGULAMA BECERİSİ

3.1. SUBKUTAN ENJEKSİYON UYGULAMA BECERİSİ

AMAÇ: Bu oturumun sonunda I.sınıf öğrencileri subkutan enjeksiyon yapma işleminin basamaklarını sayabilecek ve model üzerinde uygulayabilecektir.

ARAÇ – GEREÇ: Enjektör, pamuk, %70'lik alkol, ilaç (flakon ya da ampul içinde)

1. Malzemelerin kontrolü (enjektör, pamuk, alkol, ilaç)	
2. Uygulanacak ilacın kontrolü (son kullanma tarihi, uygun ısı, renk, doğru ilaç)	
3. Ellerin yıkanması ve kurulanması	
4. Uygulama bölgesinin seçilmesi (kolların üst ve yan bölgesi, uylukların ön ve yan bölgesi, göbek civarı hariç karın bölgesi)	
5. Enjektörün sterilitesine dikkat edilerek açılması	
6. Flakonun üst kapağı ya da ampulün açılması	
7. İğnenin koruyucu ucunun çıkarılması, flakon ya da ampulün içine batırılarak uygun miktarda ilacın enjektöre çekilmesi	
8. Enjektör içinde biriken havanın kontrolü	
9. Cildin alkolle silinmesi	
10. Aktif olmayan elin baş ve ikinci parmakları arasında cilt kavranarak enjeksiyon yerinin belirlenmesi	
11. İğnenin ucunun 45° açı ile tam olarak cilt altına itilmesi ve ilacın yavaşça enjekte edilmesi	
12. İğnenin dik bir şekilde geri çekilerek yerine pamuk bastırılması	
13. Enjektörün sarı tıbbi atık kutusuna atılması	
14. Yapılan işlemin kaydedilmesi	
15. Ellerin yıkanması	

TARİH:

UYGULADI

UYGULAMADI

ÖĞRETİM ÜYESİ ADI-SOYADI:

İMZA:

3.2. INTRAMUSKULER ENJEKSİYON UYGULAMA BECERİSİ

AMAÇ: Bu oturumun sonunda I.sınıf öğrencileri intramuskuler enjeksiyon yapma işleminin basamaklarını sayabilecek ve model üzerinde uygulayabilecektir.

ARAÇ – GEREÇ: Enjektör, pamuk, %70’lik alkol ilaç (flakon ya da ampul içinde)

1. Malzemelerin kontrolü	
2. İlacın kontrolü (son kullanma tarihi, uygun ısı, renk, doğru ilaç)	
3. Ellerin yıkanması ve kurulanması	
4. Uygun enjeksiyon bölgesinin seçilmesi	
5. İlaç flakonunun metal kapağının steril olarak açılması	
6. Ampulün boynundan spanç ile tutulup kırılarak açılması	
7. Enjektöre edilecek ilacın miktarına uygun enjektörün seçilerek steril olarak açılması	
8. Ampulden çözücü sıvı enjektöre çekilerek daha sonra flakonun içine lastik tıpasından verilmesi	
9. Flakonda prospektüsteki talimata uygun olarak ilacın karıştırılması (aşırı çalkalama bazı ilaçların bozulmasına neden olabilir)	
10. Flakon içerisindeki ilaç karışımı çözünerek homojen hale gelince lastik tıpasından enjektör iğne ucunun sokularak ilaç eriyiğinin geri çekilmesi	
11. Alkol ya da batikonla enjeksiyon bölgesinin (3 cm çapında) içten dışa dairesel tarzda silinmesi	
12. Sol ele kuru pamuğun alınması	
13. Sol el orta ve baş parmağı ile enjeksiyon bölgesinin gerilip bastırılması	
14. Enjektörün sağ el ile kalem gibi tutularak cilde dik açı ile tutulup çabuk ve kuvvetlice iğne boyunun $\frac{3}{4}$ 'ü kadar bastırılarak kasa girilmesi	
15. Sol el ile iğnenin kan damarına girip girmediğini kontrol için pistonun geri çekilmesi kan gelmezse ilacın yavaş olarak enjeksiyonu	
16. Enjektöre kan gelirse iğnenin çıkarılması ve işlemin 1cm uzaktaki bir noktadan tekrarlanması	
17. Sağ el ile iğne çabucak geri çekilirken sol eldeki pamukla sahaya hafifçe baskı yapılarak desteklenmesi	
18. Kullanılan malzemelerin tıbbi atık kutusuna atılması	
19. Yapılan işlemin kaydedilmesi	
20. Ellerin yıkanması	

TARİH:

UYGULADI

UYGULAMADI

ÖĞRETİM ÜYESİ ADI-SOYADI:

İMZA:

YARA BAKIMI BECERİSİ

AMAÇ: Bu oturumun sonunda I.sınıf öğrencileri yara bakımı becerisinin basamaklarını sayabilecek ve model üzerinde uygulayabilecektir.

ARAÇ – GEREÇ: Steril Eldiven, uygun antiseptik madde, serum fizyolojik, topikal antibiyotik, steril(pansuman seti- penset- makas-delikli örtü) flaster, ve tedavi muşambası

1. Malzemelerin hazırlanması	
2. Ellerin yıkanması ve kurulanması	
3. Steril eldiven giyilmesi	
4. Enfekte ve drenajı olan yaralarda gerekirse steril gömlek giyilmesi	
5. Yara kenarından başlayarak dairesel hareketlerle yara çevresinin bir antiseptik(klorheksidin-octenidin hidroklorit gibi) ile dezenfekte edilmesi	
6. Yara etrafının delikli örtü ile kapatılması	
7. Yara içindeki yabancı cisim, nekrotik doku ve kurutların temizlenmesi,(enfekte ve drenajı olan yaralardan kültür alınmalı, akut ve açık yaralarda tetanoz aşısı sorgulanmalı)	
8. Yaranın steril serum fizyolojik ile temizlenmesi	
9. Yara enfekte ise topikal antibiyotik uygulanması	
10. Yaranın pansuman malzemesi ile kapatılarak flasterlenmesi	
11. Eldivenler çıkarılmadan kullanılan malzemelerin uygun atık kutusuna atılması.	
12. Ellerin yıkanması.	

TARİH:

UYGULADI

UYGULAMADI

ÖĞRETİM ÜYESİ ADI-SOYADI:

İMZA: